

ДЕРЖГІРПРОМНАГЛЯДУ – 50 РОКІВ

ПРИВІТАННЯ

Головне управління з державного нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості та гірничого нагляду при Уряді Республіки Таджикистан вітає всіх працівників Держгірпромнагляду України зі знаменною ювілейною датою — 50-річчям з дня заснування української системи нагляду.

Мені, як Голові Міждержавної ради країн СНД з промислової безпеки, вдвічі приємніше передати вам слова вдячності та поваги, адже всі ці роки ми працюємо разом на нашу спільну справу — на забезпечення безпечного ведення робіт, зберігаючи тим самим життя та здоров'я мільйонів трудящих.

З теплом і вдячністю звертаюся до старшого покоління, ветеранів Комітету. Завдяки вашій праці, знанням та високій відповідальності за прийняті рішення склався авторитет усієї вашої системи. За визнанням Міждержавної ради СНД з промислової безпеки, створена сьогодні в Україні система державного нагляду — одна з найефективніших, оскільки органічно поєднує в собі питання управління охороною праці та державного нагляду за промисловою безпекою. Тож молодому поколінню співробітників є чим пишатися, що берегти, розвивати й удосконалювати.

Вітаю всіх з ювілеєм! Спасибі за працю, за відданість професії! Бажаю стабільної діяльності системі, збереження її цілісності та роботи на повну силу для забезпечення належного рівня промислової безпеки на підприємствах України. Сподіваємося, що наше плідне співробітництво триватиме довгі роки.

З повагою,

Голова Міждержавної ради країн СНД
з промислової безпеки,
начальник Головного управління
з державного нагляду за безпечним веденням
робіт у промисловості та гірничого нагляду
при Уряді Республіки Таджикистан

М. ДЖУМАЄВ

Редакційна колегія

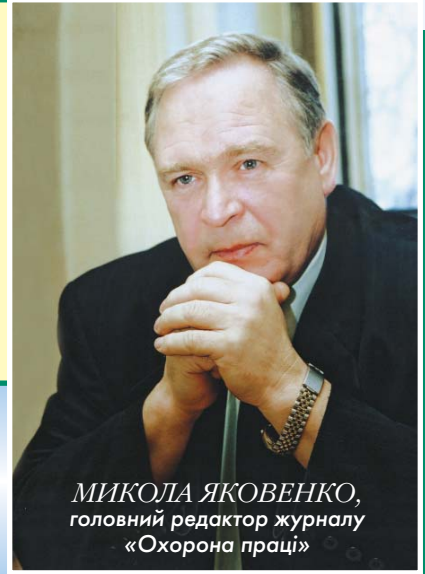
Яковенко Микола Григорович — головний редактор журналу «Охорона праці»	558-74-11
Гаврилюк Лариса Андріївна — завідувачка редакційного відділу журналу «Охорона праці»	558-36-03
Герход Юрій Володимирович — директор Департаменту безпеки в галузі Мінтрансв'язу України	461-65-58
Єршов Сергій Олександрович — заступник головного редактора з редакційно-видавничої роботи журналу «Охорона праці»	558-74-18
Кріса Іван Якимович — перший заступник начальника Державного департаменту пожежної безпеки МНС України	289-12-46
Лисюк Микола Олександрович — перший заступник директора Національного науково-дослідного інституту промислової безпеки та охорони праці, канд. техн. наук	440-99-55
Мостовий Володимир Миколайович — заступник директора Департаменту з питань державного регулювання заробітної плати та умов праці Мінпраці України	289-43-21
Осіянов Анатолій Якович — відповідальний секретар, завідувач відділу науково-технічного редагування та зв'язку з громадськістю журналу «Охорона праці»	559-60-63
Теличко Костянтин Едуардович — заступник головного редактора журналу «Охорона праці», канд. техн. наук	296-05-69
Цибільник Олексій Владилієнович — головний спеціаліст Секретаріату Кабінету Міністрів України, відповідальний секретар Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення	256-72-20
Чернюк Володимир Іванович — заступник директора з наукової роботи Інституту медицини праці АМН України, докт. мед. наук	501-33-51
Якібчук Василь Васильович — керівник управління охорони праці та здоров'я — головний технічний інспектор праці Федерації профспілок України	278-02-51

Редакція журналу

Головний редактор Яковенко Микола Григорович	558-74-11
Заступник головного редактора з редакційно-видавничої роботи Єршов Сергій Олександрович	558-74-18
Заступник головного редактора Теличко Костянтин Едуардович	296-05-69
Відповідальний секретар, завідувач відділу науково-технічного редагування та зв'язку з громадськістю Осіянов Анатолій Якович	559-60-63
Завідувачка редакційного відділу Гаврилюк Лариса Андріївна	558-36-03
Редактори: Даніляк Наталія Яківна Покуса Ольга Карпівна	558-36-03 558-36-03
Власні кореспонденти: по Запорізькій та Черкаській обл. Безугла Надія Іванівна	(056) 729-33-02
по Дніпропетровській та Полтавській обл. Безуглий Леонід Микитович	(056) 729-33-02
по м. Києву, Київській та Житомирській обл. Буділов Михайло Юрійович	(044) 558-74-27
по Сумській, Харківській та Чернігівській обл. Кобець Вадим Володимирович	(057) 397-16-77
по Автономній Республіці Крим, Миколаївській та Херсонській обл. Колесник Сергій Анатолійович	(05163) 9-23-29
по Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській та Львівській обл. Парфенюк Ігор Юрійович	(098) 498-66-72
по Вінницькій, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій та Чернівецькій обл. Сопільняк Василь Іванович	(0382) 55-83-33
по Кіровоградській та Одеській обл. Цвігун Катерина Михайлівна	(048) 748-97-31
по Донецькій та Луганській обл. Щуров Геннадій Леонідович	(062) 304-34-53
Бухгалтерія	559-48-31, 558-74-27
Реклама	296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу	559-19-51
Поліграфічні послуги	559-62-79, 296-05-68

Усі процеси, що відбуваються в нашій країні, тією чи іншою мірою стосуються кожного з нас. Чи то це політична риторика опонентів влади, чи то дебати щодо соціального захисту, чи економіка, від якої ми залежимо і нашим добробутом, і укладом, і умовами життя. Країна, втомлена владою, а тепер уже й економічною кризою, що навалилася, у розгубленості — що буде далі, що робити зараз, як зберегти виробництво, як не розгубити досягнутого? Що робити з людьми, які залишаються без роботи, без зарплат, без засобів існування? Спокій змінився неспокоєм, стабільність — падінням, надії... Втім, надія завжди йде останньою. Чи залишається з нами.

БЕЗПЕКА БУЛА І ЗАЛИШАЄТЬСЯ АКТУАЛЬНОЮ

МИКОЛА ЯКОВЕНКО,
головний редактор журналу
«Охорона праці»

Велика кількість інформації, яка щодня надходить до редакції, характеризує обстановку в різних регіонах країни: спад виробництва, призупинка чи зупинка роботи підприємств, скорочення працівників або зменшення робочого тижня. Від наших власних кореспондентів, як бойові зведення, надходять повідомлення: «На сьогодні призупинили роботу 4 підприємства Херсонської області (філія ЗАТ «Оболонь», «Автомобільний завод «Авторус», «Юженерго», «Завод великих електромашин»). Перейшли на скорочений дво-, триденний тиждень більш як десять підприємств, у вимушені відпустки відправлено колективи «Механічного заводу», Херсонського заводу карданних валів тощо» (власкор С. Колесник).

«Законсервовано виробництво на Харківському тракторному заводі. Робітників відправлено у відпустку за власний рахунок до березня 2009 р. Устаткування та верстати законсервовано. Більшість підприємств машинобудування та металообробки переведено на 3-денний режим. Великі проблеми зі збутом. Склади багатьох підприємств затарені» (власкор В. Кобець).

У Дніпропетровську, за заявою заступника міського голови А. Крупського, до кінця квітня 2009 р. з промислових підприємств може бути звільнено більш як 40 тис. осіб.

В Одеському регіоні зупинилося 2 металургійних заводи, людей відправлено у безстрокові відпустки. Балтський молочно-консервний комбінат «Ласуня» вдвічі скоротив випуск продукції. Більшість будівництв в Одесі не працює (власкор К. Цвігун).

У Львівській області службою зайнятості вже зареєстровано майже 40 тис. безробітних. На Львівській залізниці до кінця року обсяги вантажоперевезень знизилися до 90,6%. Щоб покрити всі необхідні витрати, підприємству потрібно 320 млн. грн. Взяти кредит у нинішніх умовах неможливо (власкор І. Парфенюк).

А ось повідомлення нашого власкора Г. Щурова з Донецька. У цьому великому промисловому регіоні найтяжчі випробування випали на металургійний комплекс. Повністю зупинився Макіївський металургійний завод. Зупиняються доменні печі в Єнакієвому, Маріуполі, Краматорську. Падає виробництво чавуну, сталі, прокату. У коксохіміків рівень завантаження виробничих потужностей становить усього 30%.

У Маріуполі заборгованість по зарплаті перевищила 20 млн. грн. Крім бюджетників, у патовій ситуації опинилися й будівельники, особливо невеликі організації, які з літа чекають грошей за виконані роботи. Удвічі скоротив потужності морський порт. Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча змушений призупинити дію окремих соціальних програм. Заморожено капітальне будівництво. У місті закрито один з пологових будинків, урізано ліміти бензину для машин швидкої допомоги.

Експаватори та прохідницькі комбайни, що випускаються на найбільшому в країні Новокраматорському машинобудівному заводі, сьогодні нікому не потрібні.

Економічна криза охопила практично всі галузі народного господарства. Умови, що склалися,

пред'являють особливі вимоги і до власника, і до керівника підприємства, і до працівника. Зараз важко володіти обстановкою, правильно визначити й оцінити ризики, які є на кожному конкретному виробництві, вжити необхідних заходів щодо їх запобігання, посилити контроль за промисловою безпекою. Адже у нас тисячі об'єктів промислової безпеки, застарілі та зношені основні фонди — устаткування, будівлі, споруди, трубопроводи, сховища. І державний нагляд має бути адекватним тому стану, в якому перебувають наші підприємства, їх стану безпеки, ступеню їх ризику, ступеню їх технічної забезпеченості та оснащеності. Сьогодні, як ніколи, необхідні і суворі виконавська дисципліна, і жорсткий контроль за всім, що відбувається на підприємстві та навколо нас. Розслабитися не можна, безвідповідальність і безгосподарність є недопустимими.

Де вже, здавалося б, той Чорнобиль, але й досі ми розплачуємося за виробничі помилки проєктантів, операторів, керівників АЕС. А ланцюжок трагедій на донецьких шахтах! А вибух газу в Дніпропетровську, та тепер вже й не тільки там. Ніщо не минає безслідно, а особливо коли причиною нещастя стають безвідповідальність і безгосподарність. Ми усі взаємозалежні, завжди і в усьому. Залежимо і від влади, і від безпосереднього керівника, і від обставин, в які потрапляємо, і від співтовариша, який поруч з нами. Ми всі в одній упряжці, і витягати нам цей нелегкий віз треба разом. Не вічно ж вона триватиме, ця економічна криза!

Важливо не піддатися паніці та не втратити здоровий глузд в оцінці того, що відбувається. Наприклад, гірники шахти «Білозирська» (Донецька область) кризі змогли протиставити свій рекорд — достроково виконати річний план і видати нагора мільйон тонн вугілля. На шахті працює близько 4 тис. осіб, і скорочень тут не намічається. А в Дружківці в умовах кризи, яка вразила підприємства важкої індустрії регіону, заводи не тільки втрималися від обвалу, але навіть зуміли піднятися в обласному рейтингу міст з випуску продукції. У числі промислових підприємств, керівництво яких змогло знайти оптимальний варіант збереження своїх сил, засобів і виробничих можливостей, завод газової апаратури «Грета», глинодобувне підприємство ВАТ «Веско», фарфоровий завод та інші. По країні подібних прикладів чимало.

Є підприємства, де в умовах кризи взялися за модернізацію застарілого устаткування, впровадження нових технологій, особливо енергозберігаючих та менш трудомістких. У нашому журналі ми вже розповідали про такі підприємства. Сьогодні важливо, щоб мобілізація державного нагляду на додержання нормативних актів з промислової безпеки та охорони праці відгукувалася дієвістю та оперативністю з боку інженерно-технічних працівників відомчих служб і керівників структурних підрозділів підприємств.

У цьому має бути обопільна зацікавленість і держнагляду, і роботодавця. Тому що згідно з Законом саме він, роботодавець, несе повну відповідальність за створення належних безпечних і здорових умов праці. І ніяке посилення на кризу не зможе виправдати ні зростання травматизму, ні нещасний випадок. Безпека була й залишається актуальною!

І ще одну проблему хочеться порушити. Люди, які залишаються працювати на виробництві, будуть хоч якось захищені і зарплатою, і увагою, психологічно вони легше перенесуть стреси. Але як бути тим, хто залишився за межами проходної? На кого і на що сподіватися їм, тим, хто пішов у вимушену відпустку? Як їм прожити і вижити? Адже це також частина трудових колективів підприємств. І залишити їх без уваги, прямо скажемо, аморально для роботодавця. Може, чергувати ці злочасні вимушені відпустки: місяць одні працюють, місяць — інші? Хоч якась підтримка буде.

Будемо відвертими — рівень соціальної апатії та недовіри до влади дуже високий. Люди втомилися чекати та сподіватися — і на «десять кроків назустріч» і на «покращання життя вже сьогодні». Їхні погляди та надії до вас, роботодавці, до тих, кому вони віддавали свою працю, знання, енергію, працюючи на ваших підприємствах. Не забудьте про них, прийде час — і вони відплатять вам сторицею. Не полишайте їх надії. Прийде час, і все стабілізується, облаштується, запрацює. Повернуться на підприємства люди, налагодять виробництво, зростуть обсяги, збільшиться зарплата. На зміну старому устаткуванню прийде нове. Криза мине. Відступить. Країна підбадьориться...

Доброго вам Нового року! Будьте оптимістами — так легше жити. Не втрачайте надії — нехай вона завжди залишається з ва-

Коротким рядком

20.11.2008 р. відбулося п'яте засідання Ради Федерації профспілок України, на якому було розглянуто організаційні питання. Абсолютною більшістю голосів членів Ради ФПУ головою Федерації профспілок України обраний голова Донецької обласної ради профспілок, народний депутат України Василь Георгійович Хара. З огляду на суспільно-політичну та соціально-економічну ситуацію в Україні, Рада підтримала пропозицію Президії ФПУ про недоцільність проведення чергового VI з'їзду профспілок у грудні 2008 р.

На території Миколаївської області розробку корисних копалин здійснюють 67 підприємств. За результатами спільних перевірок діяльності підприємств-надрокористувачів Державною гірничою інспекцією у гірничодобувній промисловості та охорони надр теруправління Держгірпромнагляду по Миколаївській області і представниками правоохоронних органів за 10 місяців 2008 р. призупинено роботу 8 підприємств у Первомайському, Вознесенському та Кривоозерському районах, до адміністративної відповідальності притягнуто 54 посадових осіб, відкрито 4 кримінальні справи.

У 233 районних управліннях агропромислового розвитку України (47% від загальної кількості) питаннями охорони праці, пожежної безпеки та безпеки дорожнього руху займаються спеціалісти за сумісництвом. У ряді областей, зокрема у Закарпатській, Київській і Полтавській, такі спеціалісти загалом відсутні.

РІК ЮВІЛЕЙНИЙ — ЗАВДАННЯ БУДЕННІ

Поточний рік для наглядовців теруправління Держгірпромнагляду по Закарпатській області, як і системи в цілому — ювілейний. 50 років тому держава створила окрему структуру, обов'язком якої став контроль за створенням здорових і безпечних умов праці наших працюючих співгромадян. Дії її фахівців націлені на зміну ставлення громадськості і передусім роботодавця до безпечного ведення робіт. Статистика свідчить: 10 виявлених інспектором порушень чинного законодавства про охорону праці убезпечують від травми на робочому місці одного працівника. Тож пильне око наглядовця ніяк не зайве на шляху забезпечення українцям гарантованих Конституцією гідних та безпечних умов праці. Про тенденції, які спостерігаються у рік ювілейний, завдання, над якими працює теруправління, керівникові прес-служби В. ТУРЯНИЦІ розповідає його начальник М. Саварин.

Тенденція до зниження травматизму зберігається, але...

— Михайле Васильовичу, чим Ви, як керівник регіональної наглядової структури, можете похвалитися, зустрічаючи 50-річчя Держгірпромнагляду?

— Протягом трьох кварталів 2008 р. на підприємствах області зафіксовано зниження рівня як загального виробничого травматизму, так і травматизму зі смертельними наслідками. З початку поточного року на робочих місцях травмувалися 59 осіб, тоді як минулого року за такий самий період — 84. Зареєстровано 5 нещасних випадків зі смертельними наслідками проти 12 за аналогічний період 2007 р. Тож тенденція до зниження рівня виробничого травматизму очевидна. Проте ми не дуже тішимся...

— Боїтеся наврочити?

— Не дуже вірю у такі байки. Просто вважаю за більш надійне

постійно тримати ситуацію під контролем. З цією метою протягом трьох кварталів 2008 р. інспекторським складом теруправління Держгірпромнагляду по Закарпатській області проведено близько 2460 обстежень підприємств, організацій та установ. Виявлено понад 26,3 тис. порушень нормативних актів з охорони праці, призупинялась робота на 2205 об'єктах, накладено 1180 адміністративних стягнень на працівників, з них 653 — на керівників підприємств. На раді теруправління заслухано 41 керівника підприємств та організацій, на яких зафіксовано випадки виробничого травматизму та проводилися комплексні перевірки. Продовжуємо копітку роботу в галузях, де найвищий рівень загального травматизму, — деревообробній (17 випадків проти 18 за три квартали 2007 р.) та лісозаготівельній (4 проти 6); машинобудуванні та металообробці (8 проти 7); хімічній, нафтохімічній, нафтопереробній (6 проти 3) та у будівництві (5

проти 7). Не випускаємо з поля зору й автотранспортну галузь, адже саме в ній цього року зафіксовано 2 дорожньо-транспортні пригоди, в яких загинуло 3 особи; будівельну, де від ураження електричним струмом загинув кранівник, та рибне господарство, де внаслідок механічної асфіксії на фоні черепно-мозкової травми загинув сторож...

— Що конкретно призводить до нещасних випадків, як порадили б їм запобігати?

— Основними причинами травматизму, як свідчить аналіз, є організаційні (допуск до роботи без навчання та перевірки знань з питань охорони праці; відсутність або неякісне проведення інструктажу; порушення правил дорожнього руху; невиконання вимог інструкцій з охорони праці) та технічні (недосконалість технологічного процесу; неякісна розробка або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, устаткування; незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будівель, споруд, територій, засобів виробництва, транспортних засобів). Що ж до порад, то наголосив би на головному: влада, роботодавці, виробничники мусять усвідомити, що безпечне ведення робіт — панацея від безглуздих людських втрат, які, на жаль, сьогодні не рідкість. А ще недарма кажуть:

Щоб позбутися проблеми — краще всього її вирішити

— Можливо, не на часі це запитання, але чи має підпорядкована Вам структура об'єкти докладання зусиль, над якими «б'ється» роками?

— Рік ювілейний, хоч як з цим прикро погоджуватись, не рятує нас від проблем буденних. Оптимальний же шлях їх позбутися — не інакший, як вирішити. Проте проблеми безпеки виробництва на ДП «Солотвинський солерудник», у ВАТ «Закарпатполіметали», як і на деяких інших підприємствах, уже «з бородою». Що стосується першого підприємства, то наші повноваження тут обмежуються виключно завданням не допустити заподіяння шкоди

здоров'ю чи загрози життю як тих, хто працює на підприємстві, так і пацієнтів двох алергологічних лікарень. Все ж інше — пошук ефективного власника, забезпечення необхідним устаткуванням, прогнози науковців стосовно розвитку ситуації щодо застосування підземних виробок, належає фінансування рятувального заgonу — питання не нашої компетенції. Тож наразі тримаємо ситуацію на контролі, забороняючи у випадку небезпеки спуск людей під землю. Шкода, що вирішення всіх супутніх проблем цього підприємства запізнюється на багато кроків у порівнянні з тим, як «поспішає» створити прикросці для людей природа...

На гірничовидобувному підприємстві ТОВ «Закарпатполіметали» проблеми трохи іншого характеру. Проте нехтування ними може призвести до непередбачуваних наслідків у плані порушення екології. Підприємство, призупинивши виробничу діяльність, «забуло» про необхідність проведення на підземних гірничих виробках обстежень. Як наслідок — можемо отримати їх руйнування та утворення провалів земної поверхні. ТОВ «Закарпатполіметали» не розробило заходів, спрямованих на збереження гірничих виробок, підземних споруд, устаткування та шламовідстійника на період зупинки роботи. Ці фактори можуть надалі ускладнити розробку родовища корисних копалин. Інспектори нашого теруправління неодноразово видавали керівникам підприємства обов'язкові до виконання приписи щодо усунення виявлених порушень. Проте вони досі не виконані. Тому у 14 випадках ми надіслали подання до органів прокуратури про порушення чинного законодавства. Аналогічно довелося вчинити і з ВАТ «Свалявські мінеральні води», що припустилося грубого порушення ст. 19 Кодексу України про надра. Під час проведення оперативної перевірки дотримання норм чинного законодавства з безпеки виробництва та охорони праці на цьому підприємстві було виявлено, що терміни дії спеціальних дозволів на користування надрами діяють Голубинського та Полянського родовищ, на яких розташовані відповідно свердловини № 3-РЗ та №

7-РЗ, вичерпано. Актом перевірки № 89 від 25 вересня 2008 р. підприємству було запропоновано призупинити експлуатацію згаданих свердловин, накладено адміністративне стягнення на голову правління ВАТ «Свалявські мінеральні води» В. Мориліяка. Проте робота з відбору мінеральної води триває і далі...

— Давайте перейдемо від проблем «вічних» до тих, які щороку «підкидає» підготовка до зими...

— Наразі на порядку денному — забезпечення надійної роботи котлів і газозабезпечення під час опалювального сезону. Роботу в цьому напрямі з огляду на великий обсяг ведемо двома інспекціями, хоча в інспекторських одиницях — це всього чотири фахівці. У жовтні нами було проведено цільову перевірку стану утримання та забезпечення безпеки експлуатації парових котлів з тиском пари до 0,07 МПа та водогрійних котлів з температурою води до 115° С на 19 об'єктах області. Виявлено 239 порушень. За результатами перевірки призупинено експлуатацію 9 котелень, накладено адміністративні стягнення на керівників установ, вручено приписи.

Що стосується газового господарства, то увагу до нього не послаблювали фактично з часу трагедії у Дніпропетровську. І постійно інформували громадськість про виконану роботу. Нещодавно ми завершили перевірку готовності до роботи в осінньо-зимовий період 163 об'єктів газопостачання, підпорядкованих ВАТ «Закарпатгаз». Підприємство — монополіст у сфері надання послуг газозабезпечення в регіоні. Більшість об'єктів тут мають чи не піввікову історію, потребують оновлення. Перевіркою виявлено 515 порушень нормативно-правових актів з охорони праці та безпечної експлуатації ГРП і ШГРП, видано 43 акти. Призупинено також роботу одного ГРП та чотирьох ШГРП, п'яти запобіжно-скидних, двох запобіжно-запірних клапанів, семи опалювальних котлів. Вже усунуто 366 порушень. Найбільша проблема: упущення не завжди є кому виявляти, адже служби підземних газопроводів та споруд на них укомплектовані обслуговуючим персоналом всього на 70%.

— А чи контролюєте додержання нормативно-правових актів з охорони праці під час використання газу в побуті?

— Почну з сумної статистики: протягом 2007 р. в області зареєстровано три аварії під час використання газу в побуті. Одна особа загинула, одна отримала опіки 60% поверхні тіла. За 9 місяців поточного року зареєстровано одну аварійну ситуацію, пов'язану з вибухом газоповітряної суміші в побуті. Жертвою її стала одна особа. Тож життя диктує необхідність контролю з нашого боку і на цій ділянці. Під час останньої наглядової акції виявлено 397 порушень, з яких на 10 листопада усунуто 285. За результатами перевірки призупинено експлуатацію 33 одиниць устаткування. До адміністративної відповідальності притягнуто 27 посадових осіб, з яких 12 — перші керівники. За порушення, допущені під час експлуатації газових приладів з несправними димовими каналами, філіями ВАТ «Закарпатгаз» було відключено (з установкою заглушок і пломб) 510 газових приладів. Наразі вже відремонтовано димоходи та відно-

влено експлуатацію 374 приладів. Під час експлуатації будинкових газопроводів дошкуляють не тільки технічні, а й організаційні порушення. Не дотримуються графіки планово-технічного обслуговування внутрішньобудинкових мереж, порушуються терміни повторної перевірки димових та вентиляційних каналів, газове обладнання комунально-побутових об'єктів експлуатується без призначення відповідальних за безпеку — все це через недоукомплектованість кваліфікованими кадрами на 35%. Проте відомо, що

Справа людиною ставиться

— У контексті року ювілейного це твердження актуальне і для очолюваної Вами структури, чи не так?

— Саме це й мав на увазі. Ми, на жаль, теж відчуваємо нестачу кваліфікованих кадрів. Незабаром на заслужений відпочинок підуть фахівці, що пройшли добру практичну і теоретичну школу і мають багатий досвід, молодь же на зарплату державного службовця йти не поспішає. Та й відповідальність у нас неа-

бияка! А кризова ситуація в державі, незважаючи на ювілей, «підкинула» нам у подарунок скорочення на 20%. Тож тим, хто залишиться в нашій наглядній структурі, доведеться справлятися з чималим навантаженням. Маємо й приклади такої роботи: «батько» регіональної школи працеохоронців — І. Тюх, чий життєвий шлях і сьогодні залишається прикладом для кожного, хто пішов його стопами; колишній завідувач відділу охорони праці облпрофради І. Софілканич; перший начальник теруправління Б. Магарита. Крайці із сьогоднішніх працівників, чие відповідальне ставлення до роботи з нагоди 50-річчя Держгірпромнагляду відзначено Почесними грамотами Закарпатської облдержадміністрації та обласної Ради професійних спілок, це — заступник начальника відділу організації державного нагляду, юридичного забезпечення та обліку травматизму В. Симулик, головні державні інспектори з охорони праці М. Данко, Б. Стогнієнко, В. Щерба, К. Бартош...

Усім, хто працює на спільний результат, з нагоди ювілею системи — найщиріші вітання, побажання міц-

ДО 50-РІЧЧЯ ДЕРЖГІРПРОМНАГЛЯДУ

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ

Історія і сучасність у будь-якому форматі сприймаються як взаємопов'язані ланки суспільного процесу. І яку б нішу в ньому не займала людина, вона мимоволі опиняється в руслі виробничої діяльності. Особлива ж роль відводиться тим, хто за покликанням обрав нелегку та відповідальну роботу — бути провідником державної політики в галузі охорони праці.

Якщо вдатися до витоків професійного зростання інспекторів державного нагляду з охорони праці, то шлях до усвідомлення їхньої ролі був складним і багатограним. Від початку створення наглядових органів та їх поетапного реформування виникла необхідність удосконалення самої системи управління охороною праці.

Як згадує колишній начальник створеного в 1993 р. Карпатського теруправління по нагляду за охороною праці І. Мосюрчак, відповідальні функції раніше виконували окремі галузеві технічні інспекції. Згідно з наказом Держнаглядохоронпраці в Україні було створено 10 управлінь, що об'єднували 7 округів, у тому числі 9 інспекцій: на території Івано-Франківської області — 5, Чернівецької та Закарпатської — по 2.

Період становлення був нелегким. Зважаючи на брак фінансування, доводилось орендувати приміщення, не було матеріально-технічної бази, транспортних засобів.

Але попри певні труднощі вже наприкінці 1993 р. теруправління звітувало про свою роботу. Того року сталося понад 700 нещасних випадків, з них 43 — зі смертельними наслідками. Причини такого невтішного стану в основному мали організаційний характер.

І. Мосюрчак, який очолював управління в період кількох реорганізацій, спрямував зусилля на створення матеріально-технічної бази, вирішення кадрових питань, подолання численних проблем, пов'язаних із фінансовою скрутою. Левова частка сил та енергії у становленні управління в системі державного нагляду належить С. Зарицькому, Д. Луканю, Л.

Кернякевичу.

У цій непростій ситуації не всі, як кажуть, витримали випробовування часом. Але колектив все ж таки зміг зберегти кістяк інспекторського складу. Було знайдено шляхи і методи вдосконалення наглядової діяльності, для чого було налагоджено тісні контакти з місцевими органами державної влади та профспілками. На той час в Україні не було спеціалізованих закладів, які б готували інспекторів, і вони самотужки оволодівали необхідними знаннями.

Все це дало можливість досягти певних результатів: з часом в області закріпилась тенденція до зменшення кількості нещасних випадків зі смертельними наслідками. Якщо в 1997 р. їх сталося 33, то у 1998 р. — 24, у 1999 р. — 22, а у 2000 р. — 17.

Аналізуючи пройдені етапи, хочеться з приємністю відзначити 2000 р., який, на думку І. Мосюрчака, став переломним. Проблеми охорони праці нарешті привернули до себе увагу Кабінету Міністрів і Верховної Ради, про що свідчить прийняття ними відповідних рішень.

Як згадує Іван Іванович, на межі тисячоліть спостерігалось зростання рівня травматизму в лісовій, хімічній, нафтогазовидобувній промисловості та сільському господарстві. Такий стан справ, передусім, був пов'язаний із появою значної кількості приватних підприємств, змінами у структурі виробництва та соціально-економічних відносинах, пристосуванням до нових умов господарювання. Було зруйновано відомчий нагляд у галузях, і всі функції щодо наглядової роботи лягли на плечі інспекторів теруправління.

Крім того, на підприємствах не було належного контролю за додержанням технологічної та виробничої дисципліни, технічним станом устаткування, будівель і споруд, не було запроваджено економічного стимулювання охорони праці, слабо

функціонувала система управління охороною праці.

У 2006 р. відбулась остання реорганізація в системі держнагляду за охороною праці. І це стало поштовхом до ефективного та якісного управління охороною праці та промисловою безпекою в області.

У 2006—2007 рр. у теруправлінні Держгірпромнагляду по Івано-Франківській області, яке вже два роки очолює З. Кулик, відбулися позитивні зміни: збільшилась кількість оперативних перевірок (5327 — у 2006 р., 5663 — у 2007 р.), здійснено більше (на 800) призупинок устаткування, обладнання та меха-

нізмів, збільшилась і кількість штрафів на керівників підприємств, де виявлені порушення, зросла їх сума. Хоча показники загального травматизму в області у 2007 р. порівняно з 2006 р. зменшились на 38 нещасних випадків, на жаль, збільшилась кількість випадків смертельного травматизму (2006 р. — 17, 2007 р. — 22, а за 9 місяців 2008 р. — 18 нещасних випадків).

За 10 місяців 2008 р. теруправління провело понад 3 тис. перевірок на 1580 підприємствах Прикарпаття, виявлено майже 30 тис. порушень нормативно-правових актів з охорони праці, на посадових осіб накладено штрафів на суму 170 тис. грн.

Державні інспектори теруправління продовжують виконувати свою роботу. Виявляють факти виробничої діяльності без отримання дозволу від наглядового органу на

виконання робіт підвищеної небезпеки, укладання з працівниками цивільно-правових угод. Ще й досі експлуатуються устаткування, машини та механізми, які вичерпали встановлений технічний ресурс. Ряд проектів розробки родовищ не погоджено з органами Держгірпромнагляду, на деяких підприємствах не виконуються особливі умови спеціальних дозволів на користування надрами, перевищується встановлений термін дослідно-промислової розробки, не у повному обсязі проводяться дослідження нафтогазових свердловин.

Турбує і те, що переважна більшість нещасних випадків стається через організаційні причини — в результаті незадовільного функціонування СУОП, порушення технологічного процесу, трудової і виробничої дисципліни. Зумовлює травматизм на виробництві незадовільний технічний стан об'єктів, будівель, споруд, транспортних засобів. Є випадки алкогольного і наркотичного сп'яніння, токсикологічного отруєння працівників.

Тому зараз дуже важливо підвищити не тільки статус інспектора, а й змінити ставлення роботодавців до питань охорони праці. Власність у виробничій сфері — це не стільки багатство, скільки відповідальність. І не лише перед законом юридичним, але й перед законом сумління та моралі. На жаль, наразі роботодавець-власник (за чинним законодавством) звільнений від фінансової відповідальності за стан безпеки та рівень травматизму на виробництві. Тож поки він не усвідомить, що має нести особисту відповідальність за безпеку на виробництві, кардинальних змін очікувати годі.

С. ЛИЗАНЧУК (прес-служба теруправління Держгірпромнагляду по Івано-Франківській області)

На знімку:
інспекторський та керівний